

Rottumeroog bewaken in strenge winter van 1940

De heer J. Gerbers (71) uit Groningen was in 1939 in de mobilisatietijd commandant van een kustwacht detachement op Rottumeroog. Zeker in de strenge winter van 1940 was dat een eenzaam en bar avontuur, dat hem zijn hele leven is bijgebleven.

De heer Gerbers is 47 jaar achtereen verzekeringsinspecteur geweest van de verzekeringsmaatschappij Zürich. Hij is nu met pensioen gegaan. Bij het opruimen van bescheiden, kreeg hij een plakboek in handen, waarin hij destijds krantenknipsels en foto's heeft geplakt over deze eenzaamste plaats in Nederland, die beschermd moest worden door een groepje Groninger soldaten.

Vertelt de heer Gerbers in zijn woning aan de van Ketwich Verschuurlaan 25 (F010) over die spannende en merkwaardige periode in zijn leven: „Ik had gediend bij 12 RI als sergeant.

Toen kwam in augustus 1939 de mobilisatie af komen, moest ik mij melden aan de kazerne in Groningen. Ik kreeg een aantal soldaten toegewezen, allemaal Groningers en we werden naar Rottumeroog gestuurd, met vier fietsen, wat noodrantsoenen en een kist met medicijnen en een handleiding. We kwamen daar aan met een man of veertien. Ik herinner mij de namen Zijlstra, Meijer, Kaesehagen, Beverwijk, Boerema, Bakema, Haak, Kommer, Dijk, Dol en Mensinga, allemaal Groningers. Aan de andere kant van de dijk zat een groep van de marine.”

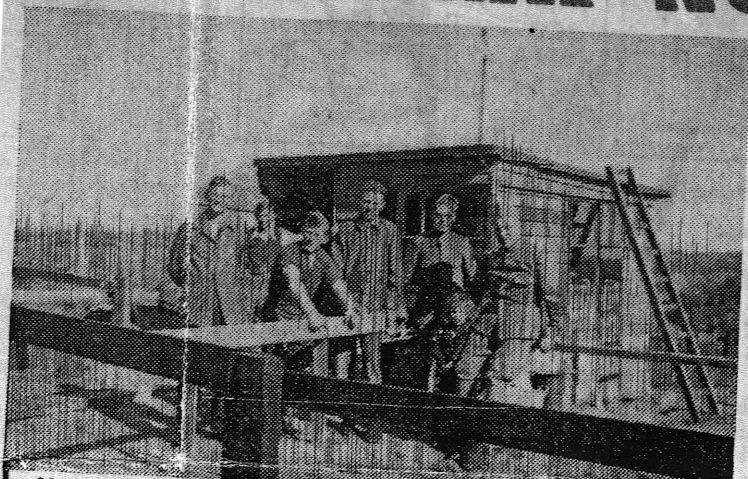
De soldaten gingen onmiddellijk op konijnenjacht, om maar iets te eten te hebben. En sergeant Gerbers ging spoorslags terug naar de Territoriaal Bevelhebber, overse Veenhaas. Maar die kon niets voor het kustwacht detachement doen, want de groep ressorteerde onder Den Helder. Wel kreeg de heer Gerbers de tip, dat hij als commandant van Rottumeroog zelf beslissingen kon nemen.

Dat was niet aan dovemansoren gezegd. De heer Gerbers bestelde prompt de nodige kookpotten, bestekken, tafel-

Route uitzetten op het wad, begin 1940, door soldaten van het kustwacht detachement, dat destijds op Rottumeroog gelegerd was. Van links naar rechts: Haak, Beverwijk, Gerbers en Meijer.

R RONDBLIK • NOORDER

Voor het primitieve keukentje op Rottumeroog, oktober 1939. Van links naar rechts: Mensinga, Bakema, Meijer, van Dijk, Kaesehagen en Gerbers, met het dochttertje van strandvoogd Toxopeus.

lakens, levensmiddelen en bracht de hele zaak over naar Rottumeroog.

Gerbers: „Ons onderkomen was een bestaande schuur, waar aangespoelde goederen in opgeslagen werden. Toen het kouder werd, vorderden wij een stuk van de stal van Toxopeus. Ik had zelf een kamertje van de Rijkswaterstaat.

Om de manschappen bezig te houden, liet ik ze zoveel mogelijk sport doen, voorzover er tenminste geen wacht gelopen moest worden.”

Commandant Gerbers mocht f 2,50 per dag per man besteden aan voeding, in die tijd een redelijk bedrag. Hij vroeg de soldaten wat ze graag wilden eten. Zo liet hij blikken ham aanrukken en boekte kratten bier als chocolade-melk. Vanuit Den Helder werd hij over de besteding op de vingers getikt: ham is geen soldatenmenage. Maar hij antwoordde, dat hem dat niets kon schelen, zolang hij binnen het te besteden bedrag bleef.

Toen de winter in viel, werd het voor de manschappen steeds moeilijker op die eenzame post in Nederland. Er werd van aangespoeld hout een keukentje getimmerd voor de kok.

Gerbers: „Ik had cokes en aardappelen opgeslagen. In de dijk hadden we een gat gegraven

en daar hadden we onze voorraad in op geborgen. Wel raakte de gist op, zodat er geen brood gebakken kon worden. Ook kwamen we zonder water te zitten. We deden niets dan sneeuw smelten op het potkachtje. We hebben toen geprobeerd om een put te slaan. We kregen brak water en daar hebben we ons mee gered.”

Gaandeweg overviel de groep een gevoel van eenzaamheid. De radioverbinding viel uit, want de accu was leeg. De telefoonverbinding ging op een gegeven moment kapot. En de postduiven werden aangevallen door valken. Sommigen zaten soms

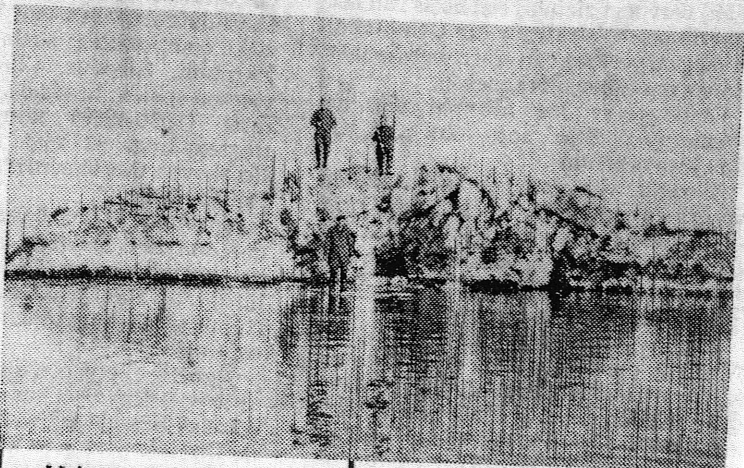
aan tafel te huilen. Ze wilden van het eiland af.

De soldaten werden van proviand voorzien door middel van kleine jagertjes, die soms van Duitse kant werden beschoten.

In januari 1940 was het barre winter geworden. Alles lag dicht gevoren.

Gerbers: „We hebben toen geprobeerd een route uit te zetten over het ijs naar de vaste wal. We kwamen terecht bij de molen De Zeemeeuw tussen Usquert en Uithuizen. Dat was in sneeuw en mist eigenlijk een levensgevaarlijke onderneming. We hadden misthoorns en stokken bij ons. We hebben daarbij veel hulp gehad van postkantoorhouder Van der Molen van Usquert.”

Toen de dooi inviel, doberden er grillig gevormde ijsbergen op de Eems en de Wadden. Commandant Gerbers kreeg bericht uit Den Helder, dat het kustwacht detachement afgelost kon worden en naar Terschelling overgeplaatst kon worden. De groep werd vervangen door soldaten uit Urk en de Groningers kwamen terecht op de post. Hee op West-Terschelling. Kort daarna vielen de Duitsers ons land binnen. De Urkers op Rottumeroog werden prompt krijgsgevangen gemaakt. Voor de Groningers op West-Terschelling liepen de oorlogsdagen in mei 1940 met een sisser af.

Ijsberg op de Wadden in maart 1940.

Blikvanger